

Berki Judit

A magyar grammatika sajátosságai külföldiek számára készült magyar nyelvkönyvekben (nyelvtani tárgymutató)

A külföldieket magyar nyelvre tanító tanárok régóta érzik a hiányát egy speciálisan erre a célra készült átfogó nyelvleírásnak. Jelen nyelvteni tárgymutató összeállításával az volt a célom, hogy ennek a vágyott nyelvleírásnak a különböző nyelvkönyvekben már meglévő, jól-rosszul megírt részeit ismerjük és használjuk.

Munkámban elsősorban a gyakorlati használhatóság szempontjai vezettek, ezért nem egységesek az osztályozás szempontjai (morfológiai és szintaktikai kategóriák egyaránt szerepelnek). A könnyebb eligazodás érdekében az egyszerűen áttekinthető táblázatos formát alkalmaztam.

A vizsgált könyvek és rövidítéseik:

Halló:

Erdős József – Prileszky Csilla: *Halló, itt Magyarország!* 1. kiadás, Budapest, 1992.

Itt magyarul:

Kovácsi Márta: *Itt magyarul beszélnek.* 1. kiadás, Budapest, 1993.

Lépésről:

Szili Katalin – Szalai Zsuzsa: *Lépésről lépésre.* 1. kiadás, Wien, 1990.

Magyar:

Hlavacska Edit – Hoffmann István – Laczkó Tibor – Maticsák István: *Magyar Nyelvkönyv.* HUNGAROLINGUA 1, Debrecen, 1991.

Praktische:

Keresztes László: *Praktische ungarische Grammatik.* HUNGAROLINGUA 2 Debrecen, 1992.

Színes:

Erdős József – Kozma Endre – Prileszky Csilla – Uhrmann György: *Színes magyar nyelvkönyv.* 3. kiadás, Budapest, 1987.

Ungarisch: Ginter Károly – Tarnói László: *Ungarisch für Ausländer.* 5. kiadás, Budapest, 1986.

E nyelvtankönyvről megjegyzendő, hogy nem csupán azokat a nyelvtani jelentéseket tárgyalja, amelyek a nyelvtanulás kezdő fokán fordulnak elő, de a tárgymutatóba csak a többi könyvben is szereplő címszavait vettem fel.

	Halló	Itt magyarul	Lépésről	Magyar	Praktische	Színes	Ungarisch
ALANY (általános)					133		171, 349
ÁLLÍTMÁNY (névszói)		106	2, 48		105, 110, 151	16	66
BIRTOK VISZONY KIFEJEZÉSE	II/97	182, II/254					
- birt. személyragozás	54, 115	178	71, 81	134, 139, 152	76, 135, 138, 157	148	138
- birtoktöbbesítő -i	69, 115	203		151	78	164	141, 143
- é/- éi	II/17	II/220			139	II/49	227
- a "habeo" magyar megfelelője	59	210	92		129, 137	147	201
DATUM		II/120	74		134		274
FELSZÓLÍTÓ MÓD	100, II/27, 32, 37, 114	102, 278		142, 147, 149, 154	53, 55, 103	II/137	314, 331
- mellékmondatban	II/42	II/30				II/153	333
FELTÉTELES MÓD	II/79, 84, 115	II/284			52	II/197	414
- jelen idő							
- múlt idő	II/79	II/284	138			II/198	416
FONETIKA		4	XI		15		9
- hangsúly			XI				11
FŐNEVEK RAGOZÁSA (lásd még határozótagok)			173		80, 156	II/253	447
- összefogl. tábl.							
- ragjai	II/288	II/62			80, 131	II/65	259
- ért.							

	Halló	Itt magyarul	Lépésről	Magyar	Praktische	Szines	Ungarisch
-val/-vel	79	182	122	135	27, 80, 84, 130, 135	II/8	257
-vá/-vé		160			80, 131	II/184	
- részeshat. eset	44	208	74		80, 129	II/5	200
- tárgy eset	24, 29, 113	94, 96	12	62, 138	81	177	172
- főhangváltoztatók					71		354
HASONLÍTÁS	II/22, 90	II/58, 190	130, 136		124	II/82	396
HATÁROZÓRAGOK	19, 24, 29, 44,	26, 70, 154	107, 110	90, 92,	128, 135	55, 94,	105, 303
- helyhatározók	118			105		164	
- időhatározók	49, 59, 69, 110, II/22	II/90, 124	50, 94, 109, 123, 144	95, 96	80, 84, 121, 126, 130, 132	209, II/29, 68, 183	271, 288
- módhatározók	19, 100	II/24	19	14	80, 122, 129	II/39	370, 395
IGEIDŐK							
- jelen (lásd igeragozás)							
- jövő	II/47	II/112			50, 102	II/66	275
- múlt	105, 117	II/86	108, 121, 128, 172		46, 49, 102	II/25, 98	242
IGEKÖTŐK							
ki-, be-	44	70	64, 65		107	73, II/399	122
fel-, le-	44	70	64	89	107	74, II/39	121
el-	84	250	64, 65		107	II/39	122, 230
meg-	84	104			107	II/39	230
egyéb igekötők	44	250			107	229	122

	Halló	Itt magyarul	Lépésről	Magyar	Praktische	Szines	Ungarisch
IGENEVEK	54, 95	102	27	119	57, 107, 113, 117, 147	227, II/109	244
- főnévi							
- határozói	II/106				59, 105	II/215	376
- melléknévi	II/100				58, 68, 106, 113	II/213	373
IGERAGOZÁS	34, 39, 19	22, 42	11, 47, 171	17, 32, 109	118, 154	71, 131, 244	104, 111
- határozatlan (alanyi)							
-lak/-lek	110	130	29	111		194	176
- határozott (tárgyas)	74	98	70, 82, 171	71, 118	117, 155	179, 244	174
- a határozott és a határozatlan igerag. használatát l. a szövegyszerkesztésnél							
- ikes igék	34	42	12	93	37, 40, 45	95	123
- j ö n, m e g y	39	70	66			71	78
- létige	14, 19	22, 42	2, 48, 49	23, 95		36, II/67	37, 260
- rendhagyók			30				261
- "s z o k i k"	II/69	II/332	143			II/68	
- összefogl. táblázatok	116	44	171		42, 154	II/245	449
JELZŐ (lásd birtokviszony, melléknév és számnév)							
k e l l (akar, lehet stb.)	90, II/57	134, 136, 246, 248	995				215

	Halló	Itt magyarul	Léptéről	Magyar	Praktische	Szines	Ungarisch
KÉPZŐK					60		445
- igeképzők (összefogl. táblázat)							
-gat/-get							430
-hat/-het	59	244				II/110	300
-ít;-ul/ül		II/2996					431
-l;-z		II/260, 262, 269					429
- névszóképzők (összefoglaló táblázat)					60, 89		443
-at/-et		II/230					432
-ás/-és		II/163					334
-ék	69	289	66	116	79	229	303
-ható;-hatatlan	II/100						377
kicsinyítő képzők					90		433
-né							302
-s	II/112	II/60, 229					352
-ság/-ség	II/112	II/196, 198					432
-ú/-ű;-jú/-jű	II/112	II/58			68		
KÉRDŐ MONDATOK							98, 93
KÉRDŐSZÓK (-e)	II/62	II/288	21			243	66, 189, 417
KÖTŐMÓD		288					
KÖTŐSZÓK	54, 84, 90, III/74, 90, 95, 115	110, 138, 156, 184		82		II/126	

	Halló	itt magyarul	Lépésről	Magyar	Praktische	Szines	Ungarisch
MAGÁZÁS		182	2				78
MAGÁNHANGZÓ- HARMÓNIA		22	XI				11
MELLÉKMONDATOK (lásd még a kötőszóknál)	156, II/286					II/197	
- feltételes							
- határozói	II/26, 28, 126, 188						
- kérdőnévmással bev.						56, 115, 210	416
- tárgyi	II/42, 52	184, II/152				195	
- vonatkozó		II/152					375
MELLÉKNÉV		102			84, 135		74, 61
- fokozása	II/17	II/56	130		84, 98, 124, 131	II/81	
MŰVELTETÉS	II/95	II/330				II/185	397
NÉVELŐ (használatát l. a szövegszerkesztésnél)		22, 48		27	141	17, 52	33

	Halló	Itt magyarul	Lépésről	Magyar	Praktische	Szines	Ungarisch
NÉVMÁSOK, - birtokos		III/220	93		96	II/49	229
- határozatlan	118	II/60			97		
- kölcsönös	II/12	166			96	II/230	
- mutató	14, 95	106, 154	4, 36	66, 122	27, 96	113	50, 77, 125, 158, 176, 258
- személyes	49, II/116	130, 212, II/158	173	110	95, 112	193	159, 178, 200, 258
- visszaható	II/12	II/158					399
- vonatkozó	II/12	II/152					
NÉVUTÓK	90, II/32, 37, 62, 106, 116	130, II/222	36, 131		99, 123, 126, 134	53, 111, 163	154, 427
ÓRA		II/122	21		134	209	190
SZÁMNEVEK, - tószámnevek		105			87	38	66
- sorszámnevek	II/12	158	37		88	38	191
- törtszámnevek					89		
- mat. műveletek	II/62	II/126	144		100		188
SZÖREND (lásd a szövegszerkesztésnél)							

	Halló	Ift magyarul	Lépesről	Magyar	Praktische	Szines	Ungarisch
SZÖVEGSZERKESZTÉS, - a határozott és a határozatlan igenrag. használata	79, 118	100, II/226	72		117		176
- igenlés igekötővel		76			109		
- névelőhasználat							49
- szórend		52, 74, 108, 246, II/152	13, 28, 66, 123		147	21, 74, 132	33, 79, 90
- igekötős igéké	49	72, II/284	65, 95				122
TAGADÁS, TILTÁS		30, 76, II/284	3, 20		110, 150		92, 191
TÖBBES SZÁM	39, 113	44, 46	46	28, 50, 56	75, 85	17	34, 64
TOLDALÉKOK SORRENDJE			46, 73, 83				111, 143, 452
VISSZAHATÁS KIFEJEZÉSE		II/158					399
VONZATOK	II/100	II/30, 33			122, 129, 131, 139		126, 204